

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2021 roku w sprawie I C 587/19 Sąd Rejonowy w Brzezinach w punkcie pierwszym oddalił powództwo:

- J. K. (1) przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 70 000 złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 50 000 zł od dnia 25 października 2018 roku do dnia zapłaty i od kwoty 20 000 zł od dnia 10 maja 2019 roku do dnia zapłaty,
- I. G. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 70 000 złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 50 000 zł od dnia 25 października 2018 roku do dnia zapłaty i od kwoty 20 000 zł od dnia 10 maja 2019 roku do dnia zapłaty
- P. G. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 70 000 złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 25 października 2018 roku do dnia zapłaty,

a w punkcie drugim nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 25 sierpnia 2021 roku w sprawie I C 587/19 złożyli powodowi zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i nie wszechstronny oraz niepoparty w materiale dowodowym poprzez wyprowadzenie z zebranego w sprawie materiału dowodowego błędnych wniosków, a mianowicie ustalenie przez Sąd, iż budynek, który wznoszono, miał być wykorzystywany pod kotłownię, a tym samym nie jest to funkcja powiązana z prowadzeniem działalności rolniczej, a tym samym na gruncie przedmiotowej sprawy brak było wystarczających podstaw do przypisania odpowiedzialności właścicielowi gospodarstwa rolnego, a w konsekwencji pozwanemu, podczas, gdy z zebranego materiału dowodowego wynikało, iż do śmierci Z. K., a doszło podczas budowy budynku, który miał być przeznaczony na potrzeby prowadzonego przez R. K. gospodarstwa rolnego, tj. zgodnie z oświadczeniem R. K. – miał mu służyć do składowania środków chemicznych, narzędzi i w przyszłości w części być wykorzystywany pod kotłownię, a tym samym wbrew ustaleniom Sądu przedmiotowa szkoda ma związek z prowadzonym przez R. K. gospodarstwem rolnym,
2. art. 50 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 415 k.c. poprzez przyjęcie, iż na gruncie przedmiotowej sprawy brak było wystarczających podstaw do przypisania odpowiedzialności pozwanemu podczas, gdy powodowie wykazali, że do śmierci Z. K. doszło w związku z posiadaniem przez R. K. gospodarstwa rolnego, a ponadto została ona wywołana zawinionym działaniem rolnika,
3. art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., w zw. z art. 415 k.c. w zw. z art. art. 50 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji uznanie, że w okolicznościach niniejszej sprawy szkoda jakiej doznali powodowie nie zasługuje na rekompensatę,
4. art. 235² § 2 k.p.c. w zw. z art. 217 k.p.c. w zw. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. poprzez bezzasadne pominięcie wniosku dowodowego powodów o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii i przesłuchania stron, podczas gdy dowody te nie były spóźnione oraz były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy i nie wydanie postanowienia, w którym to Sąd wskazał podstawy prawne tego rozstrzygnięcia,

5. art. 42 § 2 ustawy o ustroju sądów powszechnych oraz art. 148 i 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 148¹ § 1 i 3 k.p.c. poprzez nie wyznaczenie rozprawy w sprawie podczas gdy, powodowie w pkt 10 pozwu wnieśli o przeprowadzenie rozprawy w sprawie.

W związku z powyższym powodowie wnieśli o:

1. wyznaczenie rozprawy celem rozpoznania apelacji w sprawie
2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz:
 - a) powoda J. K. (1) kwoty 70 000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 50 000,00 zł od dnia 25.10.2018 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 20 000,00 zł od dnia 10.05.2019 r. do dnia zapłaty,
 - b) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki I. G. kwoty 70 000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 50 000,00 zł od dnia 25.10.2018 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 20 000,00 zł od dnia 10.05.2019r. do dnia zapłaty,
 - c) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda P. G. kwoty 10 000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 25.10.2018 r. do dnia zapłaty;
 - d) zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 2 poprzez orzeczenie o kosztach postępowania w pierwszej instancji odpowiednio do wyniku sprawy,
 - e) zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych,
 - f) ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Jednocześnie wnieśli o dopuszczenie przez Sąd II instancji wniosków dowodowych wnioskowanych przez powodów w pozwie, a nie rozpoznanych przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była uzasadniona, o tyle, że skutkowałą koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Nieważność postępowania zachodzi zaś między innymi wtedy, gdy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

W ocenie Sądu Odwoławczego w niniejszej sprawie niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji zachodziły przesłanki do uznania nieważności postępowania w zakresie posiedzenia niejawnego w dniu 25 sierpnia 2021 r., na którym Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok.

Z treści wyroku Sądu Rejonowego wynika, że został on wydany na posiedzeniu niejawnym, przy czym należy domniemywać, że Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok na posiedzeniu niejawnym na podstawie art. 15 z² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. - Dz.U. 2021 poz. 1805), co wynika z treści zarządzenia wydanego w tym samym dniu (zarządzenie k. 194). Przepis ten stanowi, że jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie.

W przedmiotowej sprawie brak jednak było podstaw do zastosowania przedmiotowego przepisu. Z analizy akt sprawy wynika w sposób niebudzący wątpliwości, iż przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe nie było kompletne – pomimo prowadzonego przez ponad 2 lata postępowania nie zostały przeprowadzone wszystkie zgłoszone przez strony dowody tj. dowód z opinii biegłego i przesłuchania stron z ograniczeniem do przesłuchania powodów zgłoszony przez stronę powodową, a także dowód z zeznań świadków R. K. i J. K. (2) zgłoszony w odpowiedzi na pozew o którego bezpośrednio przesłuchanie wnosił niewątpliwie pozwany, jeśli wskazał adresy zamieszkania tych świadków. Sąd Okręgowy dostrzega oczywiście, iż w załączonych aktach II K 13/07 znajdują się protokoły z przesłuchania świadków R. K. i J. K. (2) na zgłoszone przez pozwanego okoliczności, ale owe protokoły są dowodami z protokołu przesłuchania świadka przesłuchanego w innym postępowaniu tj. z dokumentu urzędowego odzwierciedlającego treść ich zeznań podczas gdy pozwany wniósł o ich bezpośrednio przesłuchanie – jeśli więc Sąd I instancji nie widział potrzeby ich bezpośredniego przesłuchania winien w tej kwestii wydać stosowne rozstrzygnięcie, tak jak i w przypadku dowodów zgłoszonych przez stronę powodową, jeśli nie widział potrzeby ich przeprowadzenia. Ustosunkowanie się przez Sąd Rejonowy do wszystkich zgłoszonych wniosków dowodowych w sprawie pozwałoby przyjąć, iż postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, a nadto umożliwiałoby stronom zajęcie w tej kwestii stanowiska. Sąd I instancji pozbawił strony tego prawa, a ponadto nie uprzedził stron o zamiarze wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym i nie odebrał od stron w tym przedmiocie stanowisk na piśmie, co jest już rażącym naruszeniem prawa do obrony stron w stopniu powodującym pozbawienie strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Nieważność postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi w przypadku naruszenia przepisów postępowania, którego skutkiem jest niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części (postanowienie SN z 5 listopada 2020 r., II CZ 51/20). Chodzi zatem o takiej skali i znaczeniu uchybienia procesowe, które faktycznie uniemożliwiły stronie dochodzenie lub obronę przysługujących jej praw przed merytorycznym rozstrzygnięciem sporu (por. postanowienia SN: z 13 czerwca 2013 r., I CSK 654/12; z 26 września 2014 r., IV CZ 52/14; z 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14; z 20 listopada 2015 r., I CSK 888/14).

Przepisy art. 15zss¹ i art. 15 zss² ustawy mają charakter wyjątkowy. Ich szczególny charakter wynika z okoliczności wprowadzenia na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (tekst jedn. - Dz. U. z 2021 r. poz. 2095), stan zagrożenia epidemicznego, który obowiązuje na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej od 14 marca 2020 r. W zamiarze zapewnienia stronom prawa do sądu ustawodawca zdecydował się na ograniczenie możliwości obrony ich praw na rozprawie. Wobec tego, że art. 15zss² ustawy stanowi wyjątek od ogólnych zasad rozpoznawania spraw na posiedzeniach wyznaczonych na rozprawę, jego stosowanie musi być ściśle. Niedopuszczalne są żadne odstępstwa od sposobu postępowania przyjętego w tej regulacji. Przepis zawiera bowiem minimalne gwarancje procesowe dla strony. Wszelkie czynności procesowe sądu, które ograniczają w dalszym stopniu te gwarancje bez właściwej podstawy prawnej, nie znajdują żadnego aksjologicznego usprawiedliwienia i skutkują rażącym naruszeniem art. 15 zss² ustawy. Wprowadzenie sprawiedliwe załatwienie sprawy cywilnej wymaga jej rozpoznania bez zbędnej zwłoki, lecz nie może to następować kosztem praw strony do rzetelnego procesu cywilnego. Wykładnię rozszerzającą warstwy normatywnej art. 15zss² ustawy, niezależnie od płaszczyzny, na jakiej jest dokonywana, należy wykluczyć (wyrok SA w Warszawie z 27 lipca 2021, VII AGa 658/20, Lex nr 3318281).

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy nie zastosował art. 15 zss² ustawy, mimo że formalnie powołał się na ten przepis.

Nie budzi też wątpliwości, iż w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy nie był uprawniony do skierowania sprawy na posiedzenie niejawne w trybie art. 148¹ k.p.c., gdyż pozwany nie uznał powództwa, a powodowie w pierwszym piśmie procesowym złożyli wniosek o przeprowadzenie rozprawy.

Mając na uwadze powyższe, niezależnie od zarzutów wniesionych w apelacji Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania, co skutkowało koniecznością jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę winien merytorycznie odnieść się do wszelkiego rodzaju zarzutów i wniosków podniesionych przez strony w niniejszej sprawie.

Z tych też względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.